

í t é l e t e

- a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.276/2017/16. számú ítéletét hatályában fenntartja azzal, hogy az első fokon eljáró közigazgatási hatóság új eljárásra kötelezését mellőzi;

- kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 60.000 (hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A 70.000 (hetvenezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Felperes a Z.8G és Z. 55E erdőrészletek erdőgazdálkodója volt, majd 2016. február 2. napján kérelmére az erdőgazdálkodói nyilvántartásból törölték, ezen törlés 2016. március 11. napján emelkedett jogerőre. A Zala Megyei Kormányhivatal ZAG/030/2828-3/2016. számú határozatával 2016. március 29. napján a felperest 18.160.000,- Ft összegű erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte. Az indokolás szerint felperes 2015. február 3. napján a Z. 8G erdőrészlet tekintetében fokozatos felújító vágást, bontóvágást jelentett be, majd 2016. január 27. napján a 2015. évre vonatkozó fahasználati tevékenység befejezését jelentette. A 2016. március 22. napján történt fahasználati műszaki átvétel során a hatóság azt tapasztalta, hogy a munka szakszerűtlenül lett elvégezve, a faállomány záródása 70% alá csökkent, a természetes felújulást segítő tölgyegyedek jelentős részét eltávolították, míg a vékonyabb, beteg cseregyedeket meghagyták. A hatóság felmérte a 2015. évi fakitermelés során keletkezett tuskókat, míg az azt követő évben keletkezett tuskókat nem talált. Ekként meghatározta a hatóság a kitermelt fatömeget. Álláspontja szerint 908 bruttó köbméter jogosulatlan kitermelés történt, ennek figyelembevételével határozta meg a hatóság az erdőgazdálkodási bírság összegét.
- [2] Felperes fellebbezése folytán eljárva alperes jogelődje, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 04.4/1043-4/2016. iktatószámú, 2016. szeptember 30. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az indokolás szerint a határozat meghozatala során a hatóság alkalmazta az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 107. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakat. A Zalaegerszegi Rendőrkapitányság 20010/547-66/2016.bü. számú határozata indokolása szerint az eljárásban felperes tanúként került kihallgatásra, a tanúvallomás szerint pedig az erdőterületet ellenőrizve észlelte, hogy az ritkább, a kivágott fa mennyisége többnek tűnt az engedélyben foglaltakhoz képest. Nem tudott nyilatkozni arról, hogy a bejelentett

menyiségen felüli kitermelés miként történt, de e tekintetben eljárást nem indított. Ebből a hatóság arra a következtetésre jutott, hogy felperes tudomással bírt a bejelentetten felüli mértékű fakitermelésről.

- [3] A Zala Megyei Kormányhivatal ZAG/030/2940-1/2016. számú határozatával 2016. március 30. napján felperest 10.900.000,- Ft összegű erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte. Az indokolás szerint a Z.55E erdőrészletre fokozatos felújító vágás, bontóvágás került bejelentésre 2015. február 3. napján, azonban a 2016. január 27-i készre jelentés után 2016. március 25. napján történt fahasználati műszaki átvétel során a hatóság azt tapasztalta, hogy az elvégzett munka szakszerűtlen, a faállomány záródása 70% alá csökkent, a terület északi részén tarvágás jellegű munkálatokat végeztek. Ez esetben is felmérte a hatóság a 2015. évben keletkezett tuskókat, míg a következő években keletkezett tuskókat nem talált. 545 bruttó köbméter jogosulatlan kitermelést állapított meg a hatóság, ennek figyelembevételével szabta ki az erdőgazdálkodási bírságot.
- [4] Felperes fellebbezése folytán eljárva a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 04.4/10423/2016. iktatószámú határozatával 2016. szeptember 30. napján az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az indokolás ezúttal is hivatkozott az Evt. 107. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra, valamint azonos rendőrségi határozat indokolását vette figyelembe, és a fentiekkel azonos megállapításra jutott.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes kereseti kérelmében kérte a jogerős határozatok bírósági felülvizsgálatát. Álláspontja szerint a hatóság nem tett eleget a tényállás feltárására vonatkozó kötelezettségének, ő ugyanis nem bírt tudomással az illegális fakitermelésről. Hivatkozott a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény 12/A §-ában foglaltakra, miszerint esetében első alkalommal történt jogsértés miatt egyébként sem lett volna bírság alkalmazható. Az alperes a kereseti kérelem elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [6] A Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.276/2017/16. számú, 2018. október 10-én kelt ítélete szerint a kereseti kérelem megalapozott.
- [7] Az alperes a Zalaegerszegi Rendőrkapitányság előtt tett felperesi tanúvallomás tartalmára hivatkozott. Az elsőfokú bíróság szerint a tényállás megállapítása érdekében nem volt akadálya, hogy a hatóság

figyelembe vegye a felperes által egy más eljárásban tett tanúvallomás tartalmát. Ugyanakkor a bíróság felhívta az alperest a rendőrségi iratok csatolására, amit az alperes nem teljesített, és az az elsőfokú eljárásban sem állt rendelkezésre a bíróság által csatolni kért irat. Az alperes ugyanakkor javasolta a bíróság számára, hogy hivatalból keresse meg a Zalaegerszegi Rendőrkapitányságot a szükséges iratok beszerzése végett, ha azt szükségesnek találja.

[8] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint annak ellenére, hogy az alperes perbeli nyilatkozatával szemben mindkét jogerős határozat kifejezetten ügyszám feltüntetésével hivatkozik rendőrségi iratra, és kizárólag ennek tartalmára alapozta felperes marasztalását a tudomás fennállta mint feltétel vizsgálata szempontjából, a hatóság eljárásában anélkül tett megállapítást okiratra hivatkozással a felperes terhére, hogy annak tartalmát ismerte volna. Mindebből következően pedig az tűnik ki, hogy a hatósági eljárásokban nem volt bizonyított a hatóság által feltárt tényállás teljes egészében, a bírság kiszabásának szükséges feltételeként nem igazolt a közigazgatási eljárásokban a felperes tudomásának fennállta.

[9] A perben tehát nem volt bizonyított, miszerint a felperes a nem vitatottan megtörtént illegális fakitermelés tényéről és annak mértékéről tudomással bírt volna, ekként pedig hiányzik a fentiekben idézett jogalapon az erdőgazdálkodási bírság kiszabásának egyik párhuzamos feltétele. Ennek figyelmen kívül hagyása miatt jogszabálysértő mindkét jogerős határozat, a bíróság tehát azokat hatályon kívül helyezte az elsőfokú határozatokra is kiterjedő hatállyal a polgári eljárásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 339. § (1) bekezdése alkalmazásával, és az első fokon eljáró közigazgatási hatóságot új eljárásra kötelezte. Az új eljárás keretében a hatóságnak kell azt tisztáznia, hogy a felperes tudott-e az illegális fakitermelésről, annak tényével mennyiben lehetett tisztában, ezen megállapításait pedig bizonyítania szükséges.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben kérte a Kúriát, hogy az ítélet rendelkező részéből az „és az első fokon eljáró közigazgatási hatóságot új eljárásra kötelezi” rendelkezést helyezze hatályon kívül, és az indokolást ennek megfelelően változtassa meg. Hivatkozott a régi Pp. 3. § (2) bekezdésére, miszerint ilyen kérelmet keresete nem tartalmazott. Vitatta, hogy jelen esetben az új eljárásra szükség lenne.

[11] A felperes vitatta, hogy a jogszabály által részéről elvárt

tudomással bírás ne fogná át a tényt és egyben a jogosulatlanul kitermelt mennyiséget is. Emiatt nem ért egyet a bírósági indokolás azon részével, amely szerint az erdőgazdálkodási bírság kiszabása nem függ attól, hogy az erdőgazdálkodó pontos tudomással rendelkezett-e az általa nem jelentett illegális fakitermelés mértékéről. A felperes szerint őt nem lehet bírsággal sújtani a kitermelt mennyiség azon hányada alapján, amiről nem volt tudomása. Tévesen értelmezte továbbá a bíróság a szakértő kirendelése iránti indítványát, ami valójában a jogosulatlan fakitermelés tényének ránézésre megállapítható voltára vonatkozott. Beleértve azt is, hogy a tuskókról egyszerűen megállapíthatók-e a fakitermelés eltérő időpontjai.

- [12] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását. Vitatta, hogy ne tárta föl a tényállást. A felperes rendőrségi eljárásban tett tanúvallomása alapján ugyanis megvalósultak az Evt. 107. § (1) bekezdésében foglaltak. Kifogásolta még ítéletben az Evt. 41. § (1) bekezdés, 70. § (1) bekezdés és a Kr. 3. § (1) bekezdés a) pontjának sérelmét.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A felülvizsgálati kérelem megalapozott az alábbiak szerint.
- [14] A régi Pp. 275. §-a szerint a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem szerint, az azokban megjelölt jogszabályok alapján vizsgálhatja felül (KGD2011.62.). E keretek között jogszabálysértés esetén van lehetőség az eljárást lefolytató bíróság döntésének hatályon kívül helyezésére vagy megváltoztatására.
- [15] A régi Pp. 339/A. §-a alapján a bíróság a közigazgatási határozatot az annak meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül.
- [16] A régi Pp. 339. § (1) bekezdése szerint, ha törvény ettől eltérően nem rendelkezik, a bíróság - az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabály megsértésének kivételével - a jogszabálysértő közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi, és szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi.
- [17] A felperes szerint az új eljárásra utasítás szükségessége a kérelemre induló hatósági eljárások esetében állhat fenn, mert ott éppen az az ügyfél jogos érdeke, hogy a hatóság - ha kell, megismételt eljárásban - a kérelme tárgyában érdemi döntést hozzon és ezáltal a joggyakorlását lehetővé tegye. A Kúria szerint ezzel szemben az új eljárás lefolytatására kötelezésnek hivatalból indult

eljárás esetén is helye lehet. A hatóság a megismételt eljárás során egyébként is dönthet úgy, hogy annak érdemben való lefolytatása szükségtelen, nem célravezető vagy ellehetetlenült, és azt erre tekintettel megszüntetheti.

[18] A felperessel szemben az Evt. 107. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogalapon került sor erdőgazdálkodási bírság kiszabására, erre pedig jelen esetben akkor volt lehetősége a hatóságnak, amennyiben a felperes mint erdőgazdálkodó az erdőgazdálkodásával érintett erdőterület vonatkozásában bejelentés nélkül végzett fakitermelést vagy arra adott megbízást, illetve az ilyen fakitermelésről tudomással bírt, és azt nem jelentette az erdészeti hatóságnak.

[19] Jelen ügyben a bejelentés nélkül végzett fakitermelésről „tudomással bír” fordulat igazolása tekintetében a hatósági álláspont megalapozására nem szolgált lezárt büntetőeljárás, ilyen büntetőeljárásban tett felperesi nyilatkozatra való utalás nem található az ügyben. A vonatkozó rendőrségi tanúvallomás jegyzőkönyvének beszerzése ugyanakkor az alperesi eljárásban nem történt meg.

[20] A Kúria egyetért az elsőfokú bírósággal, hogy az alperes nem bizonyította, miszerint a felperes a nem vitatottan megtörtént illegális fakitermelés tényéről és annak mértékéről tudomással bírt volna, ekként pedig nem volt meg az erdőgazdálkodási bírság kiszabásának egyik szükséges feltétele. A bírósági eljárásban ez nem volt pótolható, hiszen ily módon az alperesi határozatok jogalapja hiányzott.

[21] Az ügyben ugyanakkor szám szerint hivatkozásra került a Zalaegerszegi Rendőrkapitányság 20010/547-66/12016. bü. határozatának indoklása útján a bűnügyi eljárásban a felperes tanúvallomása. E tanúvallomás bizonyítékként felhasználása jelen eljárásban nem lett volna kizárt, azonban akkor is tisztázandó, hogy a más ügyben keletkezett bizonyítási eszköz felelősség megállapításának alapjául szolgálhat-e, és ha igen, miként. Ennek hiányában sérült a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (1) bekezdése, ami okkal adott alapot az elsőfokú bíróságnak a régi Pp. 339. § (1) bekezdése első fordulata alkalmazásával a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezésére. Ha a bíróság nem ezt tenné, hanem átvenné a közigazgatási szerv bizonyítási kötelezettségét, akkor az ügyfél jogorvoslathoz való joga sérül.

[22] A Kúria a jogerős ítéletet azzal tartotta fenn hatályban, hogy az új eljárásra kötelezést mellőzte. Az elsőfokú bíróság a tényállás feltárása körében arra hívta fel a figyelmet, hogy

szakértői bizonyítással lehetne azt tisztázni, miszerint a felperes tudomásszerzése fennállhatott-e a jogosulatlan fakitermelésről. A Kúria - figyelembe véve - az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésbe foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogot is - úgy ítélte meg, hogy a hatóságnak lehetősége lett volna az eljárás során a rendőrhatósági iratok becsatolásával e kérdést megnyugtatóan rendezni. Ennek elmulasztását nem lehet a felperes terhére értékelni. A bíróság a közigazgatási határozat törvényességét vizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése és a Pp. XX. fejezetébe foglalt rendelkezései alapján, nem feladata az alperesi határozat alapjául szolgáló okiratok begyűjtése. Mivel ezen okból történő eljárás elhúzódása miatt a négy évvel korábban történt fakivágás körülményeinek tisztázása lehetetlenné vált, ezért a Kúria úgy döntött - az Alaptörvény fenti rendelkezéseit is figyelembe véve - hogy a jogerős ítéletből az új eljárásra kötelező rendelkezést mellőzi.

- [23] Mindezek alapján a Kúria érdemét illetően, figyelemmel az ügy sajátosságaira, a felülvizsgálati kérelemnek adott helyt, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján abban a részében helyezi hatályon kívül, hogy az alperest nem kötelezi új eljárás lefolytatására, ugyanakkor egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartja.

Záró rész

- [24] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (2) bekezdése alapján az alperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.
- [25] A felperes pernyertességére tekintettel, valamint figyelemmel a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. §-ára is, a Kúria az alperest kötelezte a felperes perköltségeinek megfizetésére.
- [26] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése szerinti mértékű, a 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján számított és a 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az alperesnek az Itv. 5. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelő személyes illetékmentességére figyelemmel, a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [27] A további felülvizsgálat lehetőségét a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Dr. Balogh Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Tamás s.k.
előadó bíró, Dr. Kiss Árpád Lajos s.k. bíró